

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane pe 1/2 an 5 România și străinătate pe an 14 franci pe 1/2 an 7	Prețul inserțiunilor Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	Correspondențele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ” iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
---	---	--

Când s'a întemeiat orașul Caransebeș și ce știm din trecutul lui?

(Continuare)

Rafna, Zboriște, Andrilești, Racovița.

Aceste au fost sate pe teritoriul orașului Caransebeș. Locuitorii acestora erau iobagi și obligați să țină în stare bună cetatea. Amintirea acestor sate e păstrată și azi în numirile Dealul Zborești, Valea Andrilești, Racovița. Racovița azi e un teritoriu spre nord-ost de Caransebeș renumit pentru pământul bun și roditoriu. La acest loc aflăm de bine să amintim, că Racovița a fost donată Sebeșenilor prin Ioan Hunyadi pentru credința și serviciile credincioase prestate Sfetei Coroane — precum se zice în o diplomă din anul 1453. Textul românesc al diplomei:

Noi Ioan de Hunyad comite perpetuu al Bistritănilor, Căpitan suprem al Maiestății regale în regnul ungar, prin aceasta dăm memoriei în puterea literelor de față semnificând tuturor, celor ce se cuvine, că noi considerând fidelitatea și credința constantă, serviciile credincioase și meritele plăcute ale tuturor cetățenilor ai opidului Sebeș, prin cari servii ei (cetățenii) în prima linie Maiostății Regale și santei Coroane și apoi noauē în s'au făcut plăcuți și iubiți, un prediu oare-care numit Racowicza (Racovița).... lângă otarul.... opidului în partea de cătră mează-noapte, anul trecut golit de locuitori.... cu toate foloasele și cu ori-ce fel de obiecte aparținătoare, cu locurile arabile, cultivate și necultivate cu agri, livezi, pășuni, păduri, tufșuri, ape curgătoare..... mori și locurile morilor și toate, prin care se întregesc foloasele obiectelor aparținătoare de ori-ce numire între otarele adevărato și vechi ale acestui prediu în persoana Maiestății și în.... dăm, donăm și anectăm cu drept per-

petuu de a-l posode, a-l ținea și al avea scutit de drept străin în vigoarea și puterea acestor ale noastre litere. Dat în prezisul oraș Sebeș în ziua a treia a sērbării înainte de sērbătoarea preasântului corp al lui Cristos în anul Domnului Una mie patrusute cincizeci și trei.

Unele locuri prin des împăturat și umezală sunt atât de sterse și nelegibile încât nu s'au putut reproduce. Aceste locuri puține, cari nu schimbă esența înțelesului și nu detrag nimic din valoarea documentului, le-am punctat în copia de față. Sub textul original se vede urma sigilului, dar sigilul însuși nu se mai află prins de hârtie; a căzut și s'a pierdut în decursul veacurilor.

Stradele Caransebeșului.

În cetate au fost: Strada sērbească, care se amintește la anul 1544. Strada aceasta a dus la poarta cetății (Porta civitatis). Între anii 1534. și 1577. se amintește Strada călugărilor. Pesty Frigyeș e de părere, că strada se numea așa, fiind-că era acolo mănăstire. La 1607. și 1629. se vorbește de piațul orașului. La 1639. se vorbește de strada mare. La anul 1607. se face pomenire de o stradă numită Barbapuiă, în care stradă se afla casa lui Radu Birta. Vecinii acestuia erau Nicolae Săbăul, Ludovic Fiath, Matei Dălceanul și Lupul Iosica (Jozsika). Afară în suburbii se amintese la anul 1518. 1577. 1637. strada Bănuța, lângă părăul Potoc. La 1577. se mai face amintire de strada Țermuranilor (în diplomă scris Chermuran), strada Țerm. În diplome numele acesta să află scris Szerom, Zerem. Spre răsărit era părăul Slagna. La 1579. se face amintire de grădina lui Ludovic Fiath care era în aceasta stradă și spre răsărit de grădina era cimiteriul bisericii sērbesci.

La 1591. se amintește strada cea de jos, lângă riul Sebeș aproape de poarta Orsovei, unde azi e moara lui Ioan Buru a lui Rück și Tverasser.

Locuitorii, starea, naționalitatea și legea lor.

Având în vedere starea locuitorilor, avem să deosebim nobilimea (nemesii), cetățenii și iobagii. Nobilimea era în cetate, cetățenii în orașul propriu zis; iar iobagii în suburbii și în satele Rafna, Racovița, Zboresți, Andriest de pe teritoriul orașului. Cele mai renumite familii nobile au fost familiile: Găman, Ivul, Iosica, (De la Iosica din Caransebeș își trage originea celebra familie a baronului Jozsika, familia Fiath de la care își trage originea baronul Fiath, de prezent comite suprem în Alba Regală Székes Fejérvár), familia Bizerea etc. etc.

Cetățenii Caransebeșului se bucurau de drepturi și privilegii, precum nu le aveau decât cetățenii orașului Buda. De aceea nobilimea îi invidia și le ataca adeseori drepturile.

La anul 1464. regele Matia ia sub scutul seu cetățimea Caransebeșului în coantra familiilor de Mitnic și Maeskási. Dar regele iubitorii de dreptate apăra și drepturile nobilimei. La anul 1487. regele Matia dispensează de orice dare casa lui Iacob de Girliște vice-ban din Iaița (Bosnia). Acesta mai târziu la ajuns ban al Severinului și a devenit celebru prin activitatea sa.

Casul acesta dovedesce că de rind și pentru nobilime, magistratul orașului a fost forul cel dintâiu și în adevăr osperiem, până la mezul veacului al XVII. că nobilimea în chestiuni de proprietăți de pe teritoriul orașului era supusă consiliului orașanesc.

Pe acest timp tot mai mult crește conștiința orașului precum și stăruința cetățenilor de a-și asigura o dezvoltare pacinică. La anul 1498. trimișii orașului Caransebeș și anume: Stofan Stoica primariu și voevod precum și juratul Toma Nagy s'au dus la Buda, la curtea regală rugându-se, ca regele să întărească pe sama cetățenilor acele drepturi și privilegii, cari le-au avut cetățenii Budei sub regele Sigismund, Matia și Ladislau. Regele a dispus și a ordonat magistratului din Buda să transcrie aceste privilegii și să le dea Sebeșenilor.

Prin veacul al XVI. așa se vede că drepturile cetățenilor adeseori au fost atăcate, căci numai așa ne putem explica energia, cu care cetățenii s'au aliat între sine. Un cas foarte interesant este cazul din anul 1544. când în 20 Septembrie jurații Andrei Birta, Andrei Popa, Nicolae Anoea, Ion Birta, Stefan Dagna și Ladislau Cheneșă, dimpreună cu alți cetățeni s'au legătuesc cu jurământ că în interesul păcii, în interesul binelui de comun și în interesul familiilor lor vor apăra totdeauna pe primjudele (főbiró) Ladislau de Racovița; dacă drepturile acestuia le-ar ataca comitele Timișorii sau ori-și-cine, că nu'l vor părăsi nici la bine nici la rău, că-i vor fi sfătuitori

iubitori și fii credincioși ai patriei. Asemenea la anul 1580 leagă prietenie vecinică primjudele Ioan de Racovița cu armintășul Nicolae Micsa (Mixa).

În cât privește naționalitatea locuitorilor, nu încapem aici o îndoială că majoritatea absolută atât a nobilimei cât și a cetățenilor a fost română. Însă de altă parte iar nu se poate tăgădui că au fost și locuitori maghiari mai virtos industriali (cojocari, păpucari, lemnari, cășapi etc). Se vede și de acolo că în graiul Sebeșenilor a rămas câteva cuvinte maghiare cum în alt grai românesc nu-le aflăm d. e. Cuvântul mai și maietic etc. (Mai eficat; maietic cărnați de ficat). De pe timpul Huniadeștilor, dar mai virtos mai târziu de pe timpul lui Basta s'au așezat și relativ mulți Sârbi; căci la 1579. se aminteste cimiteriul bisericii sârbești, care era în suburbii.

Dovezi despre existența acestor două neamuri o aflăm și în numele de familii cum sânt Sârbu sau cum e Săbau, Nemeș, Peica, Ianăș etc. sau Răbăgia—Olariu, Stoian, Ostoia, Dobrin etc. Acești Maghiari și Sârbi în decursul timpului s'au contopit cu Românii.

Din Istoria Banatului Severin

Resboiul cu Turcii 1736—1739.¹⁾

Populația noastră bătinașă a Timișanei, copleșită de neamuri străine în limbă și obiceiuri și împovărată cu multe feluri de sarcini, nu putea să aibă inimă și iubire față de aceia, care sistematic lucrau la ruinul ei.

Românii, arătându-și în plânsori, subșternute la locurile mai înalte durerile și necasurile, cerură în mai multe rânduri sanarea relelor. Iată vro câteva grăyamine²⁾. „Pe când stăpâneau Turcii, — se zice într-o rugare — ni-a fost iertat să facem și vindem șerbet și răchie; dreptul acesta însă acum s'a esarendat Jidovilor din Timișoara dela care cu bani grei trebuie să cumpărăm beuturile, atât de nedispensabile pentru muncitori — wo doch vermög unserer Gläubenslehre, dasjenige, was ein Jud praepariret zu genüssen uns verboten ist; über dieses wird noch auferlegt, dass wir mit unseren Vich diesen Juden das benöthigte Holz ohne einige Kreuzer gelt oder bezahlung, eine grosse quantitet Brennholz, jährlich zu führen und unser Vich ruiniren müssen“.

Poporul de rând trebuia și acum să facă robotă și încă mai grea decât odinioară; căci nu numai provisorul și vice-comitele, ci fie-care funcționar districtual, — ear numărul acestora era destul de considerabil, — avea pretensiuni de clasă. „Preoțimea română și sârbă era pe timpul Turcilor dimpreună cu familiile ei scutită de robotă și de zeciuală, acum însă pe lângă aceste sarcini trebuie să supoarte încortelări de militari, „und über das mit deme mit aller-

¹⁾ Mittheilungen aus dem k. k. Kriegsarchiv.

²⁾ Szentkláray: pp. 144 și 145.

spöttlichsten reden tractiret, welches wir sammt ihnen, — obsearvă petenții adânc jigniti, — sehr schmerzliich empfinden müssen, und uns durch die Türken als ungläubige nicht wiederfahren“. Se plâng mai departe: că nici pentru locuința clădirilor proprii, ba nici chiar pentru ridicarea caselor lui Dumnezeu, nu le este permis să taie lemne din pădure, fiind pretutindenea împedecați de silvaniști, care le sequestrează bârziile și securile. Prăsirea vitelor cornute stagnează; oficialiții și oficerii mănâncă numai carne de vițel și dacă stăpânul staului obseavă, că prețul de 2 fl., care de regulă se plătesce de cap, e prea mic, — atunci ave-rea i-se ia cu puterea. Românii sunt constrinși a lucra grătit la restaurarea cetăților și la zidirea fortifica-țiunilor, — mai mult: nici mâncare nu li se dă. Poruncitori, domni și stăpâni, sunt atâta, că nu scim de cine să ascultăm, — dass wir eigentlich nicht wissen, von wem oder welchem allein zu dependiren haben, wo unter den Türken doch nicht mehre ausser einen gestanden. — Poporul de rând, în deosebi acel din regiunile Dunării de jos, n'are ce se mănânce, n'are săminte de sămănat și nu posedă nici vite, căci Tatarii, chemați întru ajutorul Turcilor (1717), au pârjolit satele, au pustiit holdele, și au dus în robie par-tea cea mai mare a locuitorilor“.

„Dar Volkh, — se zice în altă reprezentațiune, — hat noch dato nit so viel Ruch gehabt, damit sye sich ihre abgebrante Heyser wieder erbauen können, sondern müssen den Winter im miserablen kalupen zubringen und erstens von Hunger, andersten wegen de Kälte ärger denn das Viech krepiren, wobey selbe dan noch nit Ruch haben, sondern ihnen aufgetragen worden, Kalch zu brennen, Stein brechen, vill Tausend Klafter ziegel brennen, als anders Bauholz, und etliche 100.000 Schindel zu schlagen, und zu führen. — Dis-trictele Caransebeș, Orsova, Almăj, Lugoj, Vêrșet și Pa-lanca nouă au ajuns la sapă de lemn“.

Nici peana cea mai iscusită n'ar fi putut să zu-grăvească mai potrivit starea deplorabilă și robia la care au fost ajuns Românii din Banat. Și fiind-că forurile mai înalte, cărora dênșii și-au fost înaintat plânsoriile, n'au avut ochi să le vadă, nici urechi să le audă țipetele de durere, Românii în desperarea și amărăciunea lor au fost necesați a se revolta cu arma în mână a-și face dreptate. Încăierarea Austrieților cu Turcii le-a fost prilej binevenit.

Deja la 6 August 1726 s'a fost legat între Austria și Rusia o alianță defensivă, în care contrabentii promis a-se ajutama, dacă vor fi atacați din oareș-care parte.

Fiind Turcii încăerați cu Persii crezû țarevna Ana, că a venit timpul să se desfacă de pactul umi-litoriu, care a fost impus lui Petru cel mare prin pacea de lângă Prut (1711). Turcii sunt învinși. Persii ocupară Georgia și năvăliră asupra Daghestanului turcesc. Pen-tru evitarea unei catastrofe eventuale, la porunca sul-tanului năvăli Tătărimea din Crimeea spre Caucas.

Tatarii călcără în calea lor pământul Ucrainei, ceea ce a fost pentru Rusia de ajuns, ca să trinită (1 Martie 1735) pe maresalul Münnich cu armată puternică spre Azov și Perebop.

Austria n'avea motive a-se bucura de erumperea acestui resbel, căci regimentele sale se aflau în Italia și pe lângă Rin, ear genialul principe, Eugen de Savoia, murise în 6 Aprilie 1735. Dar temerea, că Rusia va repune Turdia și va cuceri Moldova, a îndemnat curtea din Viena să între cu toate forțele în luptă, cu atât mai vêrtos, căci în pactul încheiat (1736) Rusia i-a fost promis Bosnia, Albania până la Drin, Valahia până la Brăila și Moldova până la Prut.

Sub steagurile imperiale se adunară în curând (finea lui Iunie 1737) 52.000 infanteriști, 43.000 cava-leriști și 310 tunuri. Cea mai însemnată parte s'a concentrat la Belgrad, un corp la Gradișca și altul în Transilvania.

E drept că maresalul *Seckendorf*, în acărui mână era pusă comanda supremă, s'a fost distins în resboa-iele de mai nainte, dar îi lipsiau talentele unui condu-cătoriu: d'aceea un șir de perderi desastrose, în fine pacea rușinoasă dela Belgrad, a fost urmarea acesteia și altor niăsuri greșite.

Armata principală înaintând repede d'alungul Moravei lua (23 Iulie) *Nissa* (Niș) prin capitulare și cu cetatea dimpreună 144 tunuri. Corpul din Gradișca, fiind în Bosnia bătut, trebui să se retragă peste Sava; ear cel din Ardeal, întâmpinând, după ce cuprinsesc Muntenia până la Pitești, pretutindenea dușmânia boie-rilor și a țeranilor, și neavând ce se mănca, fu nevoit a se adăposti la Craiova, de unde fără multă vêrsare de sânge, îl fugăriră Turcii în Transilvania.

Scopul lui *Seckendorf* a fost asediarea și cuprin-derea cetății Vidin; dar înțelegând pe nenorocirile corpului de Gradișca porni spre Bosnia; pe Khevenhüller îl trimise cu 10.600 ostași asupra Vidinului. Acesta convingându-se, că este prea slab să cuprindă cetatea preferi a rămâne în valea râului Timoc, unde, încun-giurându-se cu șanțuri așteptă desvoltarea mai departe a evenimentelor.

Tocmai în momentul, când armata principală, prin marșuri forțate fără scop, era aproape ruinată, năvăliră turcii asupra provinciilor cuprinse de Austrieți. Generalul *Doxat* capitulă a doua zi după ivirea Turcilor, ear următoriu! lui *Khevenhüller*, generalul *Salm*, între lupte continue trebui să părăsească castralele de lângă Timoc și să se retragă spre Orșova.

Reasumând cele ce s'au petrecut în vara și toamna anului 1737 se constată; că Austrieții perdură *Nissa* și Oltenia, că marginile Banatului rămaseră deschise învasiunilor turcești și că puternica armată imperială era acum incapabilă de ori-ce acțiune.

(Va urma)

Dispute cu Nazarenii

IV. Despre botez în genere

• (Continuare)

Eu: Cum o noutate neașteptată? Tocmai contrariul este adevărat. Au nu se primiau pruncii nou-născuți ai Israelitilor în Testamentul vechiu prin tăierea împrejur în a 8 zi în legea părinților? Au nu era tăierea împrejur preînchipuire a botezului, precum și ospetul pascal era o preînchipuire a s. Cuminecături? Au nu era tăierea împrejur mijlocul, prin care pruncul israelit se introducea în comunitatea poporului israelit în biserică legeri vechi, precum botezul este mijlocul, prin care pruncul de creștin se introduce în comunitatea, în biserică creștinilor, care este israelul cel nou? Scurt: au nu ține botezul locul tăierii împrejur? Aceasta ne învață chiar Apostolul Pavel, care așa scrie către Colos. cap. I. v. 11—12: „*Sunteți tăiați împrejur cu tăiere împrejur nefăcută de mână, întru desbrăcarea trupului păcatelor carnei întru tăierea împrejur a lui Cristos, îngropați fiind împreună cu el prin botez*“. Ce putea fi dar mai firesc decât ca părinții creștini să-și boteze copiii lor? Oare n'ar fi eschiderea acestora din comunitatea creștinilor — o abatere dela obiceiul de până atunci, o noutate neașteptată, carea dacă o voia Domnul Cristos, negreșit o porunceă apriat. Evangeliștii însă cari abia târziu după înălțarea Domnului la cerin au scris și completat evangelia, au scris numai învățăturile și întâmplările mai însemnate din viața lui, iar lucruri mai mărunte, privitoare la chipul, cum să aplice în praxă unele porunci, care se ating de credință, de organizare, disciplină și cult, le-au trecut cu tăcerea, fiindcă pre când ei au scris evangelia, acele porunci deja erau predate cu graiul prin apostoli și deja puse de mult în practică prin creștini cei dintâi așa, cum i-au învățat Apostolii. O întâmplare de acestea este chiar sârbarea Dumnecei și oprirea Sâmbetei, despre carea ei n'au scris nici o poruncă, dar nici chiar apostolii, deși aflăm urme în s. Scriptură despre începutul acestei praxe de loc după învierea Domnului Cristos; tot o asemenea întâmplare este și aceea, că evangeliștii n'au îndegetat, nicăiri, cum să se pună în praxă porunca: „*botezați*“, dar nici apostolii. De aceea biserică noastră nu poate considera evangelia și celelalte cărți ale testamentului nou singure (luate la oaltă) drept codice (carte) de legi, care prescrie cu d'amaruntul chipul săvârșirii tainelor și altor deprinderi a serviciului dumnezeesc ș. a. precum prescria acestea legea lui Moise pentru Leviți. Evangeliu e cărțile, ce o succed se întregesc și deplinesc numai prin cuvântul nescris al lui Dumnezeu, predat cu graiul prin apostoli celor dintâi creștini și păstrat de atunci până astăzi din neam în neam — fără a fi scris decât în parte și chiar și aceasta abia târziu prin alți învățători ai bisericei. Acest cuvânt nescris al lui Dumnezeu noi îl numim *sf. tradițiune* (predanie), carea voi nazarenii ați lăpădat-o, cum au făcut și Calvinii și Luteranii, din sinul cărora a eșit și secta voastră și rămânând

numai cu cuvântul scris al lui Dumnezeu (s. Scriptură), voi ajugeți în incureături și strimtorări mari, siliți fiind a lăpăda toate obiceiurile pentru-că nu le puteți afla întemeiate în cuvântul scris al lui Dumnezeu și să rămâneți aproape cu nimic. Astfel botezul pruncilor îl avem chiar din tradițiunea apostolească, carea voi ați lăpădat-o și acum firesc în s. Scriptură nu'l aflați poruncit apriat*).

Nazareanul: Recunosc, că botezul pruncilor nu este nici opriț nici poruncit în Scriptură prin cuvinte apriate; pentru aceea însă să mă ierți a fi așa de slobod, ca să-mi descoper părerea, că el contrazice spiritului evangheliei și se resboiește (oștesce) contra învățăturilor Domnului și a apostolilor despre botez,

Eu: Se resboește contra învățăturilor Domnului și a apostolilor? Te înșeli. Eu îți voi dovedi, prietine, că această părere a ta nu este decât o rătăcire, ca și părerea, ce o aveai despre ss. icoane. Ascultă numai convorbirea, ce o avu Domnul Cristos cu Nicodim, aflătoare la evangelistul Ioan cap. III. Domnul Cristos zice: „*Amin, amin zic ție, de nu se va nasce cineva de nou, nu va putea vedea împărăția lui Dumnezeu. Zice către el Nicodim: cum poate omul să se nască, fiind bătrân? au doară a doua oară să între în pântecele mamei sale și să se nască. Răspuns-a Isus: amin, amin grăiesc ție: de nu se va nasce cine va din apă și din duh, nu va putea să între întru împărăția lui Dumnezeu. Ce este născut din trup trup este; iar ce este născut din duh, duh este.* — Vezi, cum deosebește Domnul aici la om două nasceri: una trupească, carea se întâmplă din carne mai înainte, și alta duhovnicească, carea se întâmplă din apă și din duh mai în urmă; mai departe: vezi, cum asigură el, că numai cei-ce sau născut de nou din apă și din duh, pot fi părtași ai împărăției lui Dumnezeu, de unde urmează neapărat, că aceia, a căror viață s'a stîns înainte de a fi primit această naștere duhovnicească, nu pot fi părtași ai împărăției lui Dumnezeu. Iar nascerea aceasta din apă și din duh este chiar nascerea, carea se săvârșește prin s. botez și carea se mai numește și nascerea a doua (renascerea), nascerea din Dumnezeu, fiindcă prin ea omul se face fiul (se înfuesce) lui Dumnezeu, iar Dumnezeu se face părintele (impărinteșce) omului. — Ce cugeți dar? Să nu fim noi datori chiar a grăbi cu botezarea pruncilor nostri, născându-i a doua oară prin botez din apă și din duh și asigurându-le astfel fericirea cea vecinică în împărăția lui Dumnezeu, ca să nu-i surprindă moartea, carea seceră mai ales vârsta fragedă a copiilor, fără a fi botezați și așa să rămână încuiați afară de împărăția lui Dumnezeu? Oare nu ne acomodăm noi învățături Domnului tocmai prin această pășire mai mult? Cum poți zice dar D-Ta, că botezul pruncilor se resboește contra învățăturilor Domnului Cristos și a Apostolilor lui?“

Nazareanul: „În locul citat acum de D-Ta, să me ierți, domnule paroch, eu nu aflu băsa (temelia)

*) Vezi articolul meu: „despre s. Tradițiune.“

biblică pentru botezul pruncilor, deoarece ce înțelesului, ce dai D-Ta, acestui loc, se impotrivesc alte locuri din Scriptură. Ascultă numai cum sună cuvintele, cu care Domnul Cristos la Mat. XXVIII, 18—20 a așezat taina botezului. El așa zice: *mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al sf. duh, învățându-le să păzească toate câte amporuncit voaue.* Precum vezi, aici stă scris apriat, că botezului trebuie să-i apuce înainte (premeargă) învățătura, deoarece zice „*învățați... botezând*“. Și eu te-aș întreba: cum poate primi învățătura pruncul ce sugă și preste tot e nevêrstnic? De aci nu urmează oare, să-i amânăm botezul până ce el ajunge la vârsta mai coaptă și harnică de a primi și pricepe învățătura?

Eu: Dacă iai locul acesta în acel înțeles, cum este el tradus românesc, firesc se ar părea, că D-Ta, ai dreptul; în textul original însă nu stă nimic despre învățătura înainte, sună așa: „*mergând faceți învățacei toate popoarele (neamurile) botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al sf. Duh, învățându-le să păzească toate câte am poruncit voaue*“. Cuvântul grecesc („*matlitsvate*“) ar putea să aibă amândoaue înțelesurile, adevă și: „*învățați*“, și: „*faceți învățacei*“; dar conexul (legătura) aici cere neapărat înțelesul din urmă. Căci ar fi fără înțeles a zice: „*învățați toate neamurile, botezându-le*“. Au doară este botezul un mijloc de învățare, ca să se poată zice: „*învățați botezând*“? Dar un mijloc pe a face învățacei este botezul fără îndoială precum se vede din multe locuri ale s. Scripturi. d. e. din locul dela Ioan IV. 1. unde stă scris că: „*Isus mai mulți învățacei face și botează*“.

Nazareanul: „Eu conced, că locul citat de mine după traducerea, ce'i faci, poate să aibă înțelesul acela care l-ai arătat; dar nici acel înțeles chiar nu poate schimba părerea mea, deoarece eu știu, că pruncii nu se pot face învățacei. Căci ce înscamnă a fi învățacel al lui Cristos? Despre aceasta ne dă chiar Domnul Cristos espicare în câteva locuri. El zice: „*cine nu-ș poartă crucea și vine după mine, nu poate fi învățacelul meu: fiecare din voi, care nu se lapăpă de tot ce are nu poate fi învățacelul meu*“. (Luca XIV. 27—33). *De veți petrece în cuvântul meu, cu adevărat veți fi învățacei mei*“. (Ioan VIII. 31.) *Întru aceasta vor cunoasce toți că sunteți învățacei mei, de veți dragoste între voi*“. (Ioan XIII. 35.) — Dacă acestea sunt semnele, după care se cunoasce un învățacel al lui Cristos, urmează neapărat că pruncul sugătoriu și preste tot nevêrstnic nu se poate face învățacel prin botez“.

(Va urma)

Internatul din Logoj

Atragem din nou atențiunea părinților asupra internatului pe sama ténêrilor cari voesc să cerceteze gimnasiul din Logoj, precum și asupra internatului de fete pe lângă școalele de fete din Logoj.

Concursele publicate le comunicăm în următoarele:

I.

Epitropia funațiunei „**Dr. Liviu Marcu**“ publică concurs cu termen de recurgere până la 2/15 August a. c. pentru conferirea a 8 locuri de întreținere grătuită în internatul gr. or. român, pe sama elevilor cari cercetează gimnasiul de stat din loc.

Petenții la aceste opt locuri au să dovedească:

1. Că sunt născuți din părinți plugari ort. români afară de Logoj;
2. Că sunt sănătoși, prin atestat medical;
3. Că sunt lipsiți de mijloace;
4. Că au terminat cu rezultat bun anul școlar espirat.

La aceste locuri se dă preferință celor născuți în comitatul Caraș-Severin.

Pe lângă aceste 8 locuri gratuite, epitropia funațională publică concurs pentru *trei-zeci-și-doauă locuri cu plată în internat* fără privire la starea și locuința părinților pentru elevi gimnasiali și dela școalele normale de stat din loc, cu tacsă lunară de întreținere de doauă-zeci-și-opt coroane, solvabilă în patru rate anticipative, ori escepțional lunar înainte. Petițiunile pentru obținerea unuia din aceste 32 locuri sunt a se subșterne până la termenul 2/15 August a. c.

La recurse se aclude:

- Atestat de botez;
- Testimoniul școlar și
- Atestat medical.

Elevilor primiți în internat li-se va da locuința și vipt. Spălarea rufelor rămâne în sarcina părinților, precum și procurarea cărților și hainelor necesare.

Elevii internatului fără deosebire au să aducă:

- a. Patru părechi de schimburi;
- b. Șese batiste;
- c. Șese părechi ciorapi sau obele;
- f. O perină cu doauă fețe albe;
- g. O perie de haine și perii pentru păpuși.

Interniștii, cari vor fi primiți gratuit sunt obligați a instrui fără plată pe un internist cu tacsă. Mai departe se comunică, că epitropia spre a introduce toate îmbunătățirile posibile s'a îngrijit ca internatul să fie așezat într'o localitate de nou zidită și corespunzătoare.

Totodată aducem la cunoștință că cu 1 Septembrie a. c. va fi instituit un prefect stabil, care esclusiv se va ocupa cu elevii din internat.

Elevii din internat vor fi sub controlul și scutul epitropiei, care va îngriji de crescerea lor religioasă, morală și socială, precum și de înaintarea lor în studiile prescrite.

Cei ce nu se vor supune datorințelor prescrite, precum și disciplinei din internat, vor fi lipsiți de locurile aceste în internat. Elevii vor fi instruiți în musica vocală și instrumentală, precum și în cântarea glasurilor și vor fi obligați a cerceta regulat biserica. Interniștii vor avea medic gratuit.

Rugările sunt a se adresa presidiului **Dr. George Popoviciu.**

2—3 [38]

Dat din ședința ținută la 8/21 Iulie 1903. Gr.

Epitropia funațională.

II.

Comuna bisoricească ort. română din Logoj deschide cu începerea anului școlariu curent un internat de fete pe sama elevilor, cari cercetează școala noastră confesională de fete din loc, provăzută cu 6 clase și cu un curs supletoriu.

Escepționalminte se vor primi și eleve, cari frecventează institutul „*Notre Dames*“ din loc.

Tacsa lunară de întreținere se stipulează cu *doă-zeci-și-opt (28) coroane*, solvabilă quartaliter ori lunar înainte.

Condițiunile de primire sunt:

1. Petentele au să dovedească cu atestat de botez, că sunt născute din părinți ort. români;
2. Cu atestat medical recurențele să probeze, că sunt deplin sănătoase;
3. Prin testimoniu școlariu are a se arăta progresul făcut în studii.

Terminul de recurgere expiră la *7/20 August a. c.* Petițiunile de primire se adresează presidiului *Dr. George Popoviciu*.

Elevii internatului au să aducă cu sine:

- a) o plapomă cu două îmbrăcăminte;
- b) o perină cu două fețe albe și două ciarșafuri (lepedee);
- c) trei, ștergere, trei șervețe, două peptene unul des și altul rar;
- d) o perie de haine, una pentru dinți și perii pentru păpuși;
- e) schimburi, ciorapi și batiste 6 părechi;
- f) în fine îmbrăcăminte absolut necesară și cât se poate de simplă.

Cu conducerea internatului va fi încredințată o directoară, care are cunoștințele și experiența trebuincioasă. Programul școlii noastre confesionale se va trimite la cerere ori și căruia grătit.

Internistele primesc pentru tacsă de 28 coroane lunar locuință și vipt. Spălarea rufelor rămâne în sarcina părinților sau se va plăti separat lunar două (2) coroane.

Observăm, că pentru instruirea în muzica vocală, în limba franceză și germană, în lucrul de mână și de croiu nu se solvesce nimica, fiind angajate puteri didactice pe sarcina bisericii.

Pentru muzica instrumentală se va solvi o tacsă moderată.

Internatul va fi întocmit pentru de a fi spre ajutorii și folos publicului nostru din părțile bănățene și treptat se vor introduce toate îmbunătățirile posibile.

Comisiunea special.

Varietăți

Personale. Joi în 24 Iulie a. c. st. v. cu trenul accelerat de dimineața Prea Sântitul nostru Domn Episcop diecesan *Nicolae Popea* a plecat la Karlsbad.

— Î. Prea Cuvioșia Sa Domnul arhimandrit și vicariu episcopesc *Filaret Musta* a călătorit în 26 Iuliu a. c. la Ocna de fer pentru ca să se vârșească actul sfințirii bisericii.

Avis. Domnii, cari voiesc să meargă la adunarea generală a „*Astrei*“, carea se va ținea anul acesta în Baia mare și doresc să beneficieze de bilete reduse pe căile ferate, să se adreseze la subscrisul. — Caransebeș, în 8 August 1903. *Andrei Ghidiu*, protopresbiter.

Convocare la a XIII, adunare generală a *Reuniunii învățătorilor români dela școlile populare confesionale ort. din protopopiatele aradane I-VII*, ce se va ținea în sala seminariului diecesan din Arad, Mercuri și Joi în 7/19 și 7/20 August a. c. conform umătoarei

Programe: Ziua primă. Ședința I. 1. La 9 oare a. m. asistare la sânta liturgie împreună cu chemarea Duhului Sfânt. 2. Adunare la locul destinat și constatarea presinților. 3. Esmiterea unei comisii pentru invitarea I. P. S. Dlui Episcop. 4. Bineventarea înaltului prelat a oaspeților și deschiderea adunării generale. 5. Presentarea rapoartelor și alegerea comisunilor censurătoare. 6. „Metodul fonomic“ disert. de Traian Givulescu. Ședința a II. 7. „Armonia între familie și școală“ disert, de Ilie Cristea. 8. „Prelegere practică din Gramatică“ de Iuliu Groșioresan. 9. „Lucsul provenit dină la poporul nostru“ disert, de Ioan Vancu. 10. „Însămănătatea prelegerilor populare“ disert, de Teodor Cherechian. Ziua a doaua. Ședința a III. 11. Raportul general al comitetului și rapoartele funcționarilor. 12. Referada comisunilor. 13. Propuneri și interpelări. 14. Ficsarea timpului și locului pentru adunarea generală viitoare. 15. Restaurarea pe noul period de trei ani 1903—1904. 16. Alegerea comisunii autenticătoare. 17. Încheierea adunării generale. Arad din ședința ținută la 5 August st. n. 1903, Iosif Moldovan vice-președinte, Georgiu Popoviciu secretar II.

Institutul teologic din Sibiu. Pentru primirea la cursurile teologice în Seminariul „*Andreian*“ al archidiecesei, au intrat la Consistoriul archidieceșan *30 cereri dela tēneri cu 8 clase gimnasiale*, dară fără esamen de maturitate. Așa aflăm din *Telegraful Român*.

Concert. *Renumitul Tenor Vasiliu*, premiat la Concursul internațional din Italia, cavalier a mai multor ordine, a sosit la Caransebeș și va concerta cu concursul *Dșoarei Livia Madincea* Marți la 29 Iulie (11 August) în sala otelului „*La pomul verde*“ pe lângă următoarea programă: 1. Plâns și jale, *Idilă* versuri de *Vizica Magdu*, cântat de autor, 2. *Vorrei Morire*, de *Fosti*, cântată de *Di Vasiliu*. 3. *Soartă*, soartă cuvinte de *Radu Rosetti*, cântată de autor, — 4 *Te-am asteptat*, serenadă, căutată de autor. — 5, *Siciliana* din opera. *Cavalera Rusticană* de *Mascagni*, cântată de *Vasiliu*. — 6. *Frumoasă Doină românească*, cântată de *Di Vasiliu*. Cuvinte de *Alexandri*. — Prețul locurilor I. 1. 60; II. 1. 20; III. 80. cor, Începutul la 8/2 oare sara.

Daruri marinimoase. În scopul înființării Mănăstiri din „*Valea Godinova*“, au mai contribuit în *Recița-Română*: *Mateiu Bălan* preot 20 cor., *George Nicolaeviciu*, 10 cor., *Mihaiu Mărilă* cu soția *Eufemia* 10 cor., *Stefan Gherga* cu soția *Iconia* 10 cor., *Ilie Andrei* cu soția *Ruja* 10 cor. În *Côlnic*: *Petru Pascu* cu soția 10 cor. În *Jidovini*: *On. Istitut de credit și economie „Berzovia“* 10 cor. *Suma*: 80 cor. *Dumnezeu* să-i pomenească pre toți întru împărăția Sa. Tot cu aceasta ocaziune imi țin de datorință a aduce adinc simțita mulțămită mult *St. Domn George Perian*, din *Bocșa-Montană*, carele pătruns de cele mai curate sentimente creștinesci, mi-au făcut un anterior călugăresc, alt cum numit haina pe sub rasa călugărescă, în valoare de 20 cor., în dar, pentru pomeniirea iubitului și repozatului său fiu. *Bunul Dumnezeu* să primească această

jertfă, iubitului său fiu și să-i facă loc în ceata drepților. Bocșa-Montană în 22 Iulie 1903. *Macarie Gușcă* monah.

Necrolog. *Victor Popea*, agricultor în Găiceana (România) fiul parohului Victor Popea din Satulung (tractul Brașov), nepot al Prea Sfințitului nostru Domn Episcop, a răposat Joi în Satulung, în casa părintească, și s'a înmormântat Sâmbătă în 19-lea Iuliu a. c.

Înmormântarea învățătorului Stefan Lipovan. Gârbovit în munca dascălească, octogenariul învățătoriu Stefan Lipovan s'a stins ca o lumină lină, răindu-se prin decedarea lui falnică pleiadă a culturii naționale din tirapurile de înălțătoare propășire a neamului nostru.

Născut la anul 1823 în comuna Belinț, după-ce absoalvă șese clase gimnasiale în Arad, s'a înscris ca elev la vestita preparandie națională din Arad, întemeiată de luminătorii neamului Diaconovici-Loga și vestitul fabulist Țichindeal.

Elev al lui Gavra, tinerul Lipovan îndată după absolvirea studiilor sale, e denumit ca învățătoriu în opidul Logoj, unde a funcționat 49 de ani. De pe catedră decedatul răspânda frumoase cunoscințe miilor de elevi și eleve, dar mai ales din *strană* înviorea și nobilita sufletele credincioșilor prin frumoasele cântări bisericesti, ridicându-le către sfere înalte dumnezeesti.

Glasul seu — nu atât metalic, ci mai mult melodiios și de o duioșie dulce — atrăgea la casa Domnului mulțime de credincioși; așa mulți și azi cu drag își aduc aminte de înălțătoarele irmoase și pricisne cântate de neuitatul Lipovan.

Înmormântarea i-s'a făcut în 19 Iulie, c. st. v. în orașul Logoj cu toată pompa cuvenită. Serviciul funebru l'a celebrat P. O. D. Dr. George Popovici, asistat de preoții Iosif Tempea, Nicolau Birăescu și Eugeniu Sudreșan. Răspunsurile funebre le-au executat învățătorii Nic. Ianculescu, I. Vidu și G. Joandrea. Cu toate că suntem în ferii, la actul înmormântării au participat vre-o 20 de învățători, apoi un număr public compus din inteligenți și țărani din Logoj. La sfârșitul serviciului funebru, P. O. D. Dr. George Popoviciu a ținut un petrunzător discurs panegiric, în care a desfășurat frumoasa activitate a răposatului. S'au depus și frumoase cununi pe cosciugul scumpului defunct, dintre cari cea mai impunătoare a fost cea oferită de: „Comuna bisericii gr. or. din Logoj“, — Harnicului învățător Stefan Lipovan“.

Răsplata pentru neobosita-i activitate și zel afle-o în ceriuri la Învățătoriu lumeni, Isus, ear amintirea lui vecinică rămână!

G. J.

Licitațiune minuendă

În urmarea încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddtto 26. Iunie a. c. Nr. 2342 B. se escrie licitațiune minuendă pentru repararea s. biserici din **Gavoșdia**, protopresbiteratul Lugoșului cu prețul de esclamarie 1254 cor 95 bani.

Licitațiunea se va ținea în 10/23 August a. c. la oarele 11 a. m. în localitatea scoalei confesionale din loc.

Reflectanții vor avea să deponă nainte de licitațiune vadiul de 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Specificațiunea de spese și măsuri se poate vedea la oficiul parohial din loc.

Gavoșdia în 17 Iulie 1903. 1—3 [40]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Dr. George Popoviciu* protopresbiter.

Concurse

Pe baza ordinațiunei Ven. Consistoriu diecesan ddtto 20 Iunie a. c. Nr. 2340 Bex. 1903 se escrie concurs pentru întregirea postului de paroh la parohia de cl. III, din comuna **Valeapai**, protopresbiteratul Bocșei-Montane cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaiă Diecesană“.

Dotățiunea:

1. Doaua sesiuni parohiale constătătoare din 87 jugere și 4 jugere 513° □ islaz comun neîmpărțit.
2. Un intravilan (fără de casă parohială.)
3. Stola usuată.
4. Birul parohial usuat.

Doritorii de-a ocupa acest post au a-și trimite recursele lor instrute conform stat. org. și regulamentului pentru parohii, comitetului parohial prin Prea On. oficiu protopresbiterat al Bocșei-Montane.

Dela recurenți se recere a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta disteritatea în cântare și oratorie, însă numai pe lângă prealabila încuviințare a Prea On. Domn protopresbiter, dar nici decum în ziua de alegere.

Valeapai din ședința comit. paroh. ținută în 29 Iunie 1903. 3—3 [36]

Ioan Popoviciu m. p. **Corneliu Crainicescu** m. p.
preot, preș. com. par. not. com. par.

În conțelegere cu mine *Macsim Popoviciu* protopresbiter.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. rom. din **Băsești** se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul în bani gata 600 cor.
2. Pentru scripturistica 10 cor.
3. Pentru conferințe 6 cor.
4. Pentru curatoratul școalei 16 cor.
5. Locuință liberă în edificiul școalei.
6. Folosirea grădinei școalei $\frac{3}{4}$ juger și $\frac{1}{4}$ juger estravilan.

Alesul învățătoriu este îndatorat a purta cantonatul în s. biserică și a purta scripturistica în comitetul și sinodul parohial, a compune socoțile cultului și ale bisericii.

Pentru serviciile prestate înainte de ocuparea acestui post comuna nu acordă alesului nici un fel de emolument, da cât cele indicate aici.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în termenul deschis la oficiul protopresbiteral gr. or. a tractului Făget.

Comitetul parohial dorește, ca recureții să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică, dar nici decum în ziua de alegere.

Băsești, în Ianuarie 1903.

[35] 3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* m. p. protopresbiter.

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Consistoriu diecesan ddto 22 Februarie 1903 Nr. 283 Șc. se escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. clasa I din **Bocșa-română** protopresbiteratul Bocșa-montană cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salariu învățătoresc 600 cor.
2. Relut de lemne pentru învățătoriu 60 cor iar pentru încălzirea școalei 30 cor la olaltă 90 cor.
3. Pentru curățirea școalei 80 cor.
4. Pentru scripturistică 24 cor.
5. Pentru conferințele învățătoresci și adunările generale învățătoresci 24 cor.
6. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.
7. Cortel liber în edificiul școalei constătoriu din 3 chilii cuină, celar, pivniță, grajd.

Folosirea grădinei intravilane și $\frac{1}{2}$ jug. gradină estravilană.

Pentru servicii prestate înainte de ocuparea definitivă a acestui post comuna bisericască nu acordă nici un emolument.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și substerne suplicele de concurs adresate Comitetului parohial Prea On. oficiu protopresbiteral din Bocșa-montană și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică, dar nici de cum în ziua de alegere.

1—3 [41]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine **Măcsim Popoviciu**
protopresbiter.

Pe baza ord. Ven. Consistoriu diecesan ddto 1 Iulie 1903 Nr 2387 Șc. ex 1903 pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Hitiași**, protopresbiteratul Buziaș, se escrie concurs cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecesană“.

Dotățiunea acestui post este:

1. În bani gata 200 cor.
2. 11-38 $\frac{1}{2}$ Hl. grâu curat în preț de 133 cor. 20 fil.
3. 11-38 $\frac{1}{2}$ Hl. cucuruz în boambe 72 cor. 88 fil.
4. 5 jugere 482 □ pământ arătoriu cu un venit de 157 cor. 50 fil.

5. 10 mtr lemne aduse acas 41 cor.

6. Pentru participare la conferință 16 cor.

7. Pentru scripturistică 10. cor.

8. Dela înmormântări unde va fi poftit 40 fil.

9. Cortel liber cu 2 chilii, grădină în și extravilană.

Concurenții să-și înainteze recursele adresate comitetului parohial din Hitiași — Prea On. Ofic. Protopresbiteral gr. or. rom. în Buziaș.

Tot odată sunt poftiți a-se prezenta în vre-o Duminecă s'au sârbătoare nu însă în ziua de alegere în sfta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Alesul învățătoriu va avea să poarte scripturistica la cult și sfta biserică precum și a conduce corul înfînțând.

Hitiași, din ședința comit. parohial ținută la 8 Iulie 1903.

2—3 (37)

Comitetul parohial.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Pe baza ordinațiunei Ven. Consistoriu diecesan ddto 22 Februarie 1903 Nr. 448 Șc. precum și pe baza hotărârii sinodului parohial estraordinar ținut la 22 Iunie (5 Iuliu) a. c. se escrie concurs pentru postul de învățător la școala confesională gr. or. rom. de nou înfînțată din **Recița-Montană** cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salar învățătoresc 800 cor.
2. Relut pentru cortel 240 cor.
3. Relut pentru lemne învățătorului 100 cor.
4. Relut pentru lemnele școalei 72 cor.
5. Pentru scripturistica 10 cor.
6. Pentru adunarea generală a Reuniunii învățătorilor și pentru conferințele învățătoresci câte 15 cor. la olaltă 30 cor.
7. Pentru purtarea agendelor comitetului și sinodului parohial precum și pentru purtarea socoților bisericesci 40 cor.

Alesul învățătoriu este datoriu, pe lângă instrucțiunea prescrișă de lege a purta cantoratul în și afară de biserică și a instrua întreaga tinerime școlară rom. gr. or. în cântările bisericesci.

Pentru servicii învățătoresci prestate înainte de ocuparea acestui post, comuna nu acordă nici un beneficiu.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și substerne suplicele de concurs adresate Comitetului parohial P. On Oficiu protopresbiteral în Bocșa-Montană (Német-Bogsán) și a se prezenta învre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică.

Recița-Mont. din ședința comitetului parohial ținută la 7 Iuliu 1903. st. n.

2—3 [39]

În conțelegere cu mine: *Măcsim Popoviciu* protopresb.